

Kansanedustaja
Tapani Mäkinen

Puhe hallituksen aluepolitiisesta selonteosta 28.4.2004

Arvoisa puhemies,

Hallituksen aluepoliittisessa selonteossa käsitellään mm. alueiden kehittämisen suunnittelu- ja päätöksentekojärjestelmää sekä hallituksen aluepolitiikan linjauksia ja alueiden näkymiä.

Sekä hallituksen selonteossa, että tässä keskustelussa, täällä eduskunnassa, on puhuttu pääasiassa tuottamattomien syrjäseutujen saamisesta elinvoimaisiksi ja EU:n rakennetuista. Ne ovat toki erittäin tärkeitä asioita.

Keskustelussa ei ole kiinnitetty riittävää huomiota siihen, että Suomen ainoa todellinen suurkaupunkialue, Helsingin seutu tarvitsee myös tuntuvaa tukea. Ilman Helsingin seudun menestystä syrjäseuduilla ei ole mitään menestymisen mahdollisuuksia.

Selonteossa kyllä todetaan, että "aluepolitiikan tulee tukea sellaista aineellisten ja henkisten voimavarojen kehitystä, jotka kannustavat lisäämään ja vahvistamaan alueellista innovatiivisuutta, osaamista, yrittäjyyttä ja verkostomaista yhteistoimintaa. Mutta mihin verkostoidutaan ellei pääkaupunkisedulla ole sellaista tuottavaa yrittäjyyttä ja moottoria, joka tuo rintamaille ja syrjäseuduille tuota kaivattua aineellista ja henkistä hyvinvointia?

Selonteossa toki todetaan, että "menestyvä metropolialue on edellytys koko maan menestykselle". Se tuntuu käytännössä olevan kuitenkin punamultahallitukselle sanahelinää. Puheet ja teot ovat ristiriidassa.

Merkillistä Helsingin seudun väheksymisessä on sekin, että Uudenmaan ja pääkaupunkiseudun asukasluku on nyt jo peräti 1/3 osa suomalaisista. Niin paljon asuu ihmisiä pääkaupunkiseudulla tai sen välittömässä vaikutuspiirissä. Kuinka näin valtava osa suomalaisista voidaan hallituksen toimin jättää aluepoliittisessa keskustelussa velipuolen asemaan?!

Koko Suomen kansainvälisen ja kansallisen kilpailukyvyn vahvistaminen edellyttää juuri Helsingin seudun vahvuuksien tukemista. Selonteossa todetaan, että "Alueiden menestymisen avaintekijä on korkeatasoinen osaaminen. Sitä kehittämällä elinkeinorakennetta voidaan monipuolistaa, lisätä työllisyyttä sekä vahvistaa kilpailukykyä ja alueiden taloudellista pohjaa".

Tätä osaamista Suomessa on pääosin Helsingin seudulla ja eräissä muissa keskuksissa. Niiden kehittäminen tukisi välillisesti ja suoraankin muiden alueiden omaa osaamista ja pk-yritysten ja niiden innovaatioiden tuotteistamista markkinoille.

Tarvitsemme mielestäni selkeän uuden strategian, jolla etenkin Suomen metropoli valjastetaan vetämään kehitystä, josta hyötyy koko valtakunta. Samaan strategiaan voisi oheistaa myös mainitsemieni eräiden muiden keskusten toimintaedellytysten parantamisen. Tällaista strategiaa hallituksen selonteosta on turha etsiä.

Hauskana, mutta kuvaavana, vertailukohtana voisi mainita venäläisen aluepolitiikan mallin. Venäjällä ollaan nyt purkamassa toveri Stalinin aluepolitiikkaa, jossa mittavat voimavarat ohjattiin aina Murmanskista Vladivostokiin uusien syrjäseutukeskusten vahvistamiseen. Tuoreiden uutisten mukaan presidentti Putinin aikana ollaan palaamassa järkevään suuntaan ja paneudutaan keskusten elinvoimaisuuteen. Venäläiset houkuttelevat nyt esimerkiksi Suomeen rajoittuvilta keskushallinnolle kalliiksi käyviltä arktisilta alueilta asukkaita pois - jopa tarjoamalla tuntuvia palkkioita niille, jotka muuttavat sinne missä on tehokasta tuotantoa.

No, Venäjä on Venäjä ja Suomi on Suomi. Meillä Suomessa on varaa järkevään aluepolitiikkaan. Se ei kuitenkaan saa merkitä sitä, että pääkaupunkiseudun olot päästetään rapautumaan, kuten nykyisen punamultahallituksen sulle-mulle-linja voi pahimmassa tapauksessa johtaa.

Punamultahallitus tuntuu keskittyvän valtapoliittisen pelinsä sumentamana näpertelyyn pääkaupunkiseudun seutuhallinnon uudistamisesta. Voi jopa heittää epäilyn, että olisikohan kaiken tämän niin sanotun aluepolitiittisen ajattelun takana jokin uusi valtakunnan laajuinen seutujen hallintoon liittyvä virkapaketti?

Keskustapuolueen johtama hallitus on yksinkertaisesti kääntänyt selkänsä pääkaupunkiseudun todellisille ongelmille. Ydinkysymys pääkaupunkiseudun ongelmissa on rahan puute - EI seutuhallinto. Punamultahallituksen toimin ja ehdotuksin Helsingin seudun taloustilanteeseen ei valitettavasti ole näköpiirissä parannusta. Päinvastoin.

Esimerkiksi Tampere ja Turku saivat tälle vuodelle yli sata miljoonaa valtionosuuksina, kun esimerkiksi Vantaa sai vain vajaa 30 miljoonaa euroa. Kaupunkien kokoluokka on kuitenkin sama. Ongelmat Vantaalla voitaisiin ratkaista aivan eri tasolla ja kansalaisten palvelut turvata jos Vantaa saisi edes sen mitä sille suhteellisesti ottaen kuuluu. Vantaan valtionosuudet ovat pienentyneet yli 400 miljoonaa euroa 1980-90 lukujen vaihteen kantokykyluokituksen muutoksen jälkeen, viimeisimpänä, vieläpä hallitusohjelman vastaisena esimerkkinä on ansiotulojen verotuksen alentamisesta johtuvien tulonmenetysten kompensointi kunnille, hallitusohjelmassa menetys luvattiin kompensoida täysmääräisesti, Vantaan osalta tapahtui alikompensaatio - käsittämätöntä kaupunkipolitiikkaa hallitukselta!

Kysymys on mielestäni myös siitä missä päätökset tehdään. Jos maakunta- ja aluehallintoa halutaan aidosti, kehittää on päätösvaltaa rahojen jaosta siirrettävä entistä radikaalimmin esimerkiksi tiepiireiltä ja TE-keskuksilta maakuntahallituksille.

Maan hallitus ei tunnu ryhtyvän mihinkään konkreettisiin toimiin tänä vuonna pääkaupunkiseudun talouden ja kansalaisten palveluiden turvaamiseksi. Mitä ilmeisimmin pääkaupunkiseudulla ei ole mitään toiveita saada tuntuvasti lisää rahoitusta hankkeisiinsa.

Aluepoliittisesta näkökulmasta myönteistä verotuksen saralla on se, että punamultahallitus on pyörtänyt - ainakin toistaiseksi - yhteisöveromuutoksen. Yhteisverotuottojen oikeudenmukainen jakaminen ja kohdistaminen on nimenomaan pääkaupunkiseudun kuntien etu.

Pelkoni kuitenkin on se, että punamullan ja keskustalaisen kuntaministeri Hannes Mannisen reippaassa takinkäännöksessä yhteisöverotuksen suhteen oli kyseessä vain ensi syksyn kunnallisvaaleihin kohdistettu etukäteinen vaalitemppu.

Yhteisöveron tuottoa kunnilta ei saa poistaa jatkossakaan, vaikka houkutus punamullalla viimeistään kunnallisvaalien jälkeen siihen olisikin suuri. Kuntien oma tulopohja on kunnallisen itsehallinnon peruskysymys, eli keskeinen osa perustuslain turvaamaa kunnan itsehallintoa ja itsenäistä verotusoikeutta. Yhteisövero muodostaa tärkeän linkin kunnan ja elinkeinoelämän välille ka kannustaa kuntia aktiiviseen elinkeino- ja työllisyyspolitiikkaan ja siten oman tulopohjansa vahvistamiseen. Edellisen vaalikauden ratkaisu, jolla kuntien osuus yhteisöverosta pieneni merkittävästi, kohteli kuntia epäoikeudenmukaisesti. Tehty ratkaisu perustui virhearvioihin ja tuolloin vallinneisiin poikkeuksellisen korkeisiin yhteisöverotuottoihin. Tämän perusteella Kokoomus onkin vaatinut, että kuntien osuus yhteisöveron tuotosta palautetaan kuluvan vaalikauden aikana nykyisestä 19,75 prosentista takaisin 23,2 prosenttiin eli tasolle, jolla se oli ennen viimeisintä yhteisöveroleikkausta.

Arvoisa puhemies,

Edellä puhumaani viitaten kysynkin ministeri Manniselta, että onko Teidän mielestänne pääkaupunkiseutu nyt tasaveroisessa asemassa muun Suomen kanssa ja tulisiko seudun taloutta vahvistaa tällä vaalikaudella valtioneuvoston toimin ja miten? Lisäksi kysyn Manniselta, että onko hallitukselta luvassa eduskunnalle tällä vaalikaudella edes jonkinlainen kokonaisvaltainen strategia Suomen metropolin vahvistamiseksi?